

Anne Vaske

WASKI VUOLEESSA, VASKE METSÄPIRTISSÄ

Juurilleen sitkeän uurastuksen jälkeen päässyt Anne Vaske on kertonut oman sukunsa tarinan. On ollut iloinen löytäessään kaukaisia sukulaisiaan sukuselvitystyössään ja tavannut heitä Vaskelan Sukuseuran tilaisuuksissa. MV

O. A. Louhelaisen toimittamassa kirjasessa "Luettelo vakinaisten seurakuntalaisten sukunimistä Inkerinmaan suomalaisissa seurakunnissa" vuodelta 1913 todetaan Vuoleessa asuneeksi Waski- ja Vaskelainen-nimisiä perheitä ja henkilöitä, mutta ei ainuttakaan Vaske-nimistä. Luettelo on koottu vuosien 1721-1912 väliseltä ajalta. Waski-nimisiä on elänyt tuona aikana myös Moloskovitsassa, mutta vuoteen 1912 mennessä sukuhaara on merkitty 'sukupuuttoon kuolleeksi'. Suomessa vuosina 1921-1941 toimineen Inkerin suomalaisten pakolaisten seurakunnan tiedoissa Waski-nimi ei enää esiinny. Se on muutettu Vaske-nimeksi.

Vuosina 1918-1920 Venäjällä oli hyvin levotonta. Inkerin suomalaisilla talonpojilla ja muulla suomalaisväestöllä olot tukaloituivat vallankumouksen ja sen ääriilmiöiden keskellä. Inkerinmaalta pakenikin tuolloin noin 20 000 suomalaista Karjalaan ja eri puolille muuta Suomea. Isoisäni, taatani Juho tuli perheensä matkassa Vuoleesta Metsäpirtin Joentaan kylään noina vuosina, vuonna 1919 tai 1920.

Isoisäni Juho, syntynyt 17.03.1910 Vuoleessa, oli nuorin perheen viidestä lapsesta. Vanhemmat sisarukset olivat Matti, s. 1899, Mari, s. 1904, Anni, s. 1906 ja Katri, s. 1908. Äiti oli Liisa Vaske, os. Saksa. Perheen isä Juho Waski oli kuollut jo ennen vallankumousta keuhkokuumeeseen, johon oli sairastunut pudottuaan jäihin.

Pako Suomeen

Pakoketju alkoi siitä, kun noin 20-vuotias vanhin poika Matti kutsuttiin puna-armeijaan. Perhe oli identiteetiltään Suomen valkoinen. Matti ei totellut kutsua, vaan loikkasi rajan yli Suomen puolelle.

Kun pojan katoaminen tuli ilmi, Liisa-äiti pidätettiin kuulusteltavaksi. Hän oli ollut pidätettynä monta päivää. Päivällä kuulusteltiin, yöksi heitettiin tyrmään. Kovasta kohtelusta huolimatta hän ei kertonut mitään Matin katoamisesta eikä tämän pakosuunnasta. Lopulta Liisa vapautettiin. Kun hän oli päässyt kotiin, perhe pakkasi sellaiset arvotavaransa, mitä jaksoivat kantaa ja lähti yön selkään. Taakse jäivät kotitila ja muu omaisuus.

Liisa-äiti oli sanonut, että tyhjin käsin hän ei Suomeen lähde. Mukaan pääsi myös paraslehmistään. Pako päättyi Metsäpirtin Joentaan kylään, missä he pääsivät asumaan Puikkosille.

Vuoden 1920 jälkeen sukunimemme on kirjoitettu muodossa Vaske. Isäni muistelee isoäitinsä Liisan sanoneen pojalleen toisinaan, kun tämä ilmoitti nimekseen Juho, että "et sinä mikään Juho ole, sinä olet Johannes". Myös Juhon syntymäaika "muuttui" jossain vaiheessa. Se on kirjattu vuodeksi 1911. Väärennöksiin turvauduttiin palautusuhan pelossa.

Näin Johannes Waski, s. 17.3.1910 oli Juho Vaske, s. 17.3.1911. Suomen kansalaisuuden hän sai vasta vuonna 1949, vaikka oli osallistunut vuosien 1939-1944 sotiiimme Lapin sota mukaan lukien. Jälkeenpäin on selvinnyt, että Inkeristä pakeni samoihin aikoihin muitakin Waski-sukuaisia. Heidän kaikkien sukunimi on muuttunut samalla tavoin. Isäni muistaa isoäitinsä sanoneen, "a siellä niitä Waskeloi ol". Waski-nimi oli kaikei yleinen Vuoleessa.

Kotiutuminen

Juho Vaskesta on luokkakuvat vuosilta 1924 ja 1925. Kävi Viisjoen Inkeriläistä koulua. Keväällä 1925 tuli päästötodistus ja vieläpä hyvin arvosanoin. Opettajana oli Anna Nikitina.

Mari-sisko meni naimisiin Joentakaa olevan Puikkosen kanssa ja sai seitsemän lasta. Anna-sisaren Metsäpirtistä löytämä mies oli kotoisin Pyhäjärveltä. Anni muutti naimisiin mentyään Pyhäjärvelle Sortanlahden Vernitsaan ja vei mukanaan 'kaupanpäällisinä' myös Liisa-äitinsä ja Juhon.

Juho paiski töitä sisarensa miehen maatilalla muutamia vuosia, mutta lähti sitten seikkailemaan 1930-luvun puolivälin jälkeen Sisä-Suomeen. Saapui Nokialle vuosien 1936-37 paikkeilla ja tapasi siellä tulevan vaimonsa Aili Maria Lehtimäen, s. 1913, isoäitini.

Taisteluihin rintamalle

"Väärästä" kansalaisuudestaan huolimatta Juho oli kutsunnoissa vuonna 1939 ja astui armeijan riveihin. Hän haavoittui 15.8.1941 Kapustajoella Uhtuan pohjoispuolella päähän, käteen ja jalkaan osuneista sirpaleista, joita leikkautui ihosta vielä monta vuotta sodan loppumisen jälkeenkin.

Asepalvelus jatkui sirpaleiden estämättä. Harrasti asemasotavaiheessa urheiluakin palkintosijoille yltäen. Lomilla käydessään Juho toi rintamalta vaimolleen hienoja puusta tehtyjä puhdetöitään. Hän kirjoitteli tuolloin myös paljon runoja, lauluja ja tarinoita. Se oli hänen tapansa käsitellä Inkerinmaan kodin ja Karjalan menetystä.

Elinikäinen taakka

Inkerilähtöisyys ja pakolaisuus ovat olleet raskaita henkisiä painolasteja. Suuresta ryssänvihasta johtuen Juho ei koskaan puhunut alkuperästään, ei sanallakaan maininnut sukuperästään. Se oli täysin vaiettu salaisuus vielä monta vuotta hänen kuolemansa jälkeenkin. Edes isäni ei tiennyt olevansa isänsä puolelta Inkerin inkeroinen.

Viime sotiemme jälkeinen aika oli inkerilähtöisille jälleen, nyt toisellakin tavoin, vaikeaa aikaa. Stalin vaati heitä palautettavaksi Neuvostoliittoon. Osa lähti vapaaehtoisesti, osa pidätettiin ja vietiin pakolla. Taata ei lähtenyt eikä häntä viety.

Taata suunnitteli eläkevuosinaan oikaisuttavan syntymäaikansa oikeaksi. Se olisi ollut vaikea ja ehkä mahdotonkin tehtävä. Hän tyytyi kohtaloonsa ja vietti merkkipäiviään aina vuosi jälkikäteen. Hänen hautakivessäänkään ei ole oikein muuta kuin kuolinaika 20.8.1987.